

На основу члана 39. Статута града Шапца („Службени лист града Шапца“ број 5/2019), Скупштина града Шапца на седници одржаној дана 12.04.2024. године, донела је

ЗАКЉУЧАК

О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ ЗА 2024. И 2025. ГОДИНУ

1. УСВАЈА СЕ Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници за 2024. и 2025. годину.

2. Овај закључак објавити у „Сл. листу града Шапца и општина Богатић, Владимирци и Коцељева“.

**СКУПШТИНА ГРАДА ШАПЦА
БРОЈ:1305269 2024**

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

Немања Пајић

Ш а б а ц

**Локални акциони план за унапређење положаја
старијих у локалној заједници
за 2024. и 2025. годину**

Шабач, април 2024

Садржај

УВОД	3
РЕФЕРЕНТНИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ.....	5
ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА SWOT АНАЛИЗОМ.....	12
ИД КАРТА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА ГРАДА ШАПЦА.....	19
ПРЕПОРУКЕ РОДНЕ АНАЛИЗЕ	28
ЦИЉЕВИ И МЕРЕ.....	31
ПЛАН АКТИВНОСТИ /МЕРЕ 2024.г. и 2025.г.....	34
ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ.....	36
САВЕТ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ.....	38
ЗАКЉУЧАК.....	39

УВОД

Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници (у даљем тексту ЛАПС) је стратешки документ Града Шапца у склопу којег су одређени приоритети, циљеви и активности у области унапређења положаја старијих особа са подручја Града Шапца у периоду 2024-2025.г. године. Локални акциони план за унапређење положаја старијих креиран је примарно на основу истраживања у фокус групама и анализе положаја старијих на основу става формиране радне групе представника релевантних институција и организација као и појединаца у оквиру пројекта AGE+ као и извештаја о родној анализи које је реализовао AGE+ пројекат током 2023. године. Основна сврха ЛАП-а за особе старије животне доби као стратешког документа је да постави и дефинише правце деловања Града Шапца и релевантних носилаца активности у области унапређења положаја старих особа и дефинише очекиване резултате као и индикаторе и механизме за евалуацију реализованих активности током трогодишњег периода, што ће допринети побољшању положаја старијих суграђана и квалитета живота на подручју Града Шапца. ЛАПС-ом се предвиђа на који начин ће локална самоуправа у сарадњи са релевантним актерима улагати труд за стварање окружења које подстиче позитиван приступ старењу и здравији живот особа старије животне доби.

Иницирањем, израдом и усвајањем ЛАП-а за унапређење положаја старијих на локалном нивоу, локална заједница показује спремност да ради на стварању окружења прилагођених потребама старијих људи. Наведени ЛАПС је први локални стратешки документ коме су у фокусу особе старије животне доби и представља инструмент за остваривање њихових права и унапређење положаја старијих на подручју Града Шапца. Град Шабац се одлуком о о учествовању на пројекту AGE +¹, 2023. године, определио и за израду Локалног акционог плана у циљу израде документа који ће допринети побољшању положаја старијих особа на локалном нивоу, а заједницу усмерити у правцу задовољавања критеријума Светске здравствене организације за заједнице прилагођене особама старије животне доби.

¹ AGE+ пројекат финансира се средствима Austrian Development Cooperation и организације Volkshilfe Solidaritat, а у граду Шапцу проводи га Tara International Consulting из Новог Сада

Чланови радне групе:

1. Немања Пајић, Скупштина града Шапца
2. Јелена Милошевић, чланица Градског већа града Шапца задужен за социјална питања
3. Сретен Радовановић, најстарији одборник у актуелном сазиву Скупштине града Шапца
4. Јелена Којић, представница Удружења пензионера града Шапца
5. Мирослава Савковић, представница Удружења инвалида рада и инвалидских пензионера града Шапца
6. Марија Марковић, представница Геронтолошког центра Шабац
7. Биљана Мркоњић, представница Центра за социјални рад Шабац
8. Новка Марковић, представница удружења грађана који се бави проблемима старијих особа на руралном подручју
9. Ивана Мићовић, Скупштина града Шапца
10. Марко Пановић, Центар за стручно усавршавање Шабац
11. Драгана Симеуновић, Дом здравља „Др. Драга Љочић“ Шабац
12. Лука Лазаревић, Црвени крст Шабац
13. Маријана Живановић, Тренинг центар Шабац
14. Бранко Филиповић, Центар за стручно усавршавање Шабац
15. Којић Душан, Центар за стручно усавршавање Шабац
16. Андрија Пантелић, представник Градског удружења пензионера Шабац
17. Љиљана Милошевић, Удружење жена „Љиљан“ Шабац
18. Роксанда Мијалковић, Клуб удружења пензионера
19. Момчило Ивановић, Клуб пензионера унутрашњих послова Шабац
20. Зорица Ивановић, УГ Креативна индустрија „КИША“ Шабац
21. Ранко Ђурашковић, Градско удружење пензионера Шабац
22. Александра Димиријевић, Геронтолошки центар Шабац
23. Радмила Аврамовић, CARITAS Шабац
24. Живка Глигорић, Градско удружење пензионера Шабац
25. Живанка Гмитрић, Градско удружење пензионера Шабац
26. Јаков Живановић, пензионер
27. Соња Ђерић, Дом здравља „Др. Драга Љочић“ Шабац
28. Сања Иванковић, Центар за социјални рад Шабац
29. Миленко Божић, пензионер
30. Кесеровић Верица, пензионер
31. Љубивоје Марковић, пензионер
32. Живорад Петковић, СУБНОР
33. Јовица Максимовић, СУБНОР
34. Живковић Владимир, СУБНОР

РЕФЕРЕНТНИ СТАРТЕШКИ ДОКУМЕНТИ

Локални акциони план за унапређење положаја старијих у локалној заједници реферише се првенствено на СТРАТЕГИЈУ АКТИВНОГ И ЗДРАВОГ СТАРЕЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2024. ДО 2030. ГОДИНЕ ("Службени гласник РС", број 84 од 5. октобра 2023.)

а која се у дефинисању националних циљева и мера ослонила на следеће документе (наводимо интегрални текст из Стратегије активног и здравог старења у Републици Србији како би нагласили важност наведених докумената):

1. Стратешки оквир Републике Србије

-Стратегију деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022-2026 („Службени гласник РС”, број 12/22), која је кључни документ у остваривању породичног смештаја као алтернативе групном и нефункционалном збрињавању старијих; - Стратегију јавног здравља у Републици Србији за период 2018-2026 („Службени гласник РС”, број 61/18), која наводи да су изазови јавног здравља у Републици Србији бројни и повезују се са последицама економске кризе, миграцијама становништва и растућим неједнакостима, као и да су водеће болести и повреде повезане са социјалним и економским одредницама здравља, односно несразмерно присутне код сиромашног и рањивог становништва, што доприноси неједнакостима у здрављу.

- Стратегију унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 44/20), којом се изједначају могућности особа са инвалидитетом у уживању свих грађанских, политичких, економских, социјалних и културних права, уз пуно поштовање њиховог достојанства и индивидуалне аутономије, обезбеђивања независности, слободе избора и пуне и ефективне партиципације у свим областима друштвеног живота, укључујући и живот у заједници;

- Стратегију за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2022–2030. године („Службени гласник РС”, број 23/22), која је усвојена у сврху активнијег укључивања организација цивилног друштва у живот локалних заједница и сарадње са државним органима;

- Стратегију развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21) има два општа циља, као и неколико посебних циљева у оквиру сваког општег циља. Општи циљ 1 односи се на доуниверзитетско образовање и васпитање (повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа), а општи циљ 2 на високо образовање (унапређени доступност, квалитет, релевантност и праведност високог образовања);

- Стратегију развоја дигиталних вештина у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године („Службени гласник РС”, бр. 21/20 и 8/23), која се односи на унапређење дигиталних знања и вештина свих грађана, укључујући припаднике осетљивих друштвених група, ради омогућавања праћења развоја информационо-комуникационих технологија у свим областима и обезбеђивања потреба привреде и тржишта рада, унапређење основних и напредних дигиталних вештина за све грађане и целоживотно учење;

- Стратегију запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године („Службени гласник РС”, бр. 18/21 и 36/21 – исправка) са општим циљем успостављања стабилног и одрживог раста запослености заснованог на знању и достојанственом раду уз мере на реализацији активне политике запошљавања, унапређење њиховог спровођења, креирање нових, као и на унапређење праћења стања и кретања на тржишту рада и исхода и утицаја тих мера са посебним мерама предвиђеним за лица са неповољним положајем на тржишту рада; 4

- Стратегију за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 103/21), која се тиче превазилажења родног јаза и остваривање родне равноправности као предуслова за развој друштва и побољшање свакодневног живота жена и мушкараца са смањеним родним јазом у економији, науци и образовању као предуслов и подстицај социо–економског развоја друштва и за коју је Влада донела Акциони план за спровођење (2022-2023) у септембру 2022. године („Службени гласник РС”, број 99/22); - Стратегију за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021–2025. године („Службени гласник РС”, број 47/21), која за циљ има успостављање ефикасне превенције и заштите од свих облика насиља према женама и девојчицама, насиља у породици и развијање родно одговорног система услуга подршке жртвама насиља², као и

- Програм о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019–2026. године („Службени гласник РС”, број 84/19), којим се идентификују, између осталих, старији као посебно угрожена група чије ментално здравље је под ризиком и препознаје механизме за превенцију менталних поремећаја и унапређење менталног здравља.

2. Законодавни оквир Републике Србије

- Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – УС, 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон, 63/06 – УС, 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62/13, 108/13, 75/14, 142/14, 73/18, 46/19 – УС, 86/19, 62/21, 125/22 и 138/22) уређује, између осталог, добровољно и обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Овај закон један је од најзначајнијих прописа, који регулише права старијих. На основу одредби члана 19. овог закона право на старосну пензију стиче се када неко: 1) наврши 65 година живота и стекне најмање 15 година стажа осигурања; 2) наврши 45 година стажа осигурања. Изменама овог закона у претходним годинама, услов за стицање права на старосну пензију за жене измењен је са 60 година и повећан на 65 година. Чланом 19а предвиђени су услови и постепено померање ове

² Осим наведеног, Влада Републике Србије усвојила је почетком 2022. године Стратегију превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 12/22) са Акционим планом за њено спровођење (2022-2023) у октобру 2022. године („Службени гласник РС”, број 112/22). Лица старија од 65 година препозната су наведеним планским документима као осетљива категорија (у ризику од дискриминације), па тако Стратегија у тачки 3.1. став 9. наводи: „Старије особе су изложене дискриминацији у скоро свим областима, посебно у области рада и запошљавања и здравља. Старије особе неретко живе у сиромаштву, при чему су изложене и занемаривању и насиљу.” Стратегија посебно не третира старије, као ни једну другу категорију, већ је конципирана према областима од којих су, када је реч о лицима старијим од 65 година, релевантне области здравља и становања, као и тачка 3.3, посвећена ефектима пандемије КОВИД-19.

границе до 2032. године када ће услови за стицање права на старосну пензију по питању година живота бити у потпуности изједначени за жене и мушкарце. У складу са Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда пензионог и инвалидског осигурања („Службени гласник РС”, бр. 3/23 и 18/23), који је усвојен на основу поменутог закона, друштвени стандард обухвата: 1) рехабилитацију корисника пензија у здравствено-стационарним установама и бањскоклиматским лечилиштима, 2) културне и спортско-рекреативне манифестације чији је циљ подстицање интеграције старијих у друштво, 3) солидарну помоћ корисницима пензија у пакетима са основним животним намирницама и средствима за хигијену, као и друге врсте помоћи, у циљу унапређења стандарда корисника пензија, и 4) давање одређених погодности корисницима пензија, који су корисници пензионерских картица које издаје Републички фонд пензионог и инвалидског осигурања. 4

- Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС”, бр. 84/04, 61/05, 62/06, 5/09, 52/11, 101/11, 47/13, 108/13, 57/14, 68/14 – др. закон, 112/15, 113/17, 95/18, 86/19, 153/20, 44/21, 118/21, 138/22 и 6/23), уређује утврђивање и плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање, које укључује пензијско и инвалидско осигурање.

- Закон о раду („Службени гласник РС”, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17 – УС, 113/17 и 95/18 – аутентично тумачење) оставља могућност да старији буду радно ангажовани. Одредбама члана 197. Закона о раду прописано је да корисник старосне пензије може закључити уговор о обављању привремених и повремених послова. Према нормама других релевантних чланова Закона о раду, који се односе на заснивање радног односа по основу уговора о раду, као и осталих облика рада ван радног односа – не постоји ограничење да се корисник старосне пензије поново запосли, односно ступи у осигурање и да, истовремено, настави да прима пензију.

- Закон о социјалној заштити („Службени гласник РС”, бр. 24/11 и 117/22) уређује област социјалне заштите, која укључује и услуге намењене старијем становништву. Ове услуге подразумевају услуге смештаја, дневни боравак и помоћ у кући. Према одредбама члана 41. наведеног закона, лице старије од 65 година може бити корисник права и услуга социјалне заштите уколико је његово благостање, безбедност и продуктиван живот у друштву угрожен ризицима услед старости, инвалидитета, болести, породичних и других животних околности.

- Закон о правима корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити („Службени гласник РС, број 126/21) регулише начин остваривања права корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити, као и права корисника услуга привременог смештаја у установама социјалне заштите, које су у процесу деинституционалзације, начела, поступак смештаја, поступак припреме корисника за живот у заједници смештених у установама у процесу деинституционализације, заштита од злостављања, експлоатације и занемаривања.

- Закон о јавном здрављу („Службени гласник РС”, број 15/16) уређује области деловања јавног здравља, надлежности, планирање, и спровођење активности у вези са очувањем и унапређењем здравља становништва. Према одредбама члана 6. овог закона, јавно здравље у области физичког, менталног и социјалног здравља становништва обухвата праћење и анализу здравља и здравствене заштите становништва у свим животним добрима.

- Закон о здравственом осигурању („Службени гласник РС”, број 25/19) уређује обавезно и добровољно здравствено осигурање у Републици Србији. Одредбама члана 16. поменутог закона, лица старија од 65 година живота сматрају се осигураницима у смислу овог закона.

- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС”, број 25/19) уређује систем, организацију и спровођење здравствене заштите у Републици Србији. Здравствена заштита као организована и свеобухватна делатност друштва има за циљ остваривање највишег могућег нивоа очувања и унапређења здравља грађана, односно спречавање, сузбијање и рано откривање болести, повреда и других поремећаја здравља и благовремено, делотворно и ефикасно лечење, здравствену негу и рехабилитацију. Према одредбама члана 11. Закона, друштвеном бригом за здравље обухваћена су и лица старија од 65 година живота.³

- Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 33/06 и 13/16) уређује општи режим забране дискриминације по основу инвалидности, посебне случајеве дискриминације особа са инвалидитетом, поступак заштите особа изложених дискриминацији и мере које се предузимају ради подстицања равноправности и социјалне укључености особа са инвалидитетом. Значајан је за инклузивни приступ у активностима удружења старијих и њихову организовану подршку.

-Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 32/13 и 14/22 – др. закон) заснован је на начелима: 1) поштовања људским права и достојанства особа са инвалидитетом, 2) укључености особа са инвалидитетом у све сфере друштвеног живота на равноправној основи – у складу са професионалним способностима, 3) подстицања запослености особа са инвалидитетом на одговарајућа радна места и у одговарајућим условима рада, 4) забране дискриминације особа са инвалидитетом, 5) једнаких права и обавеза, 6) родне равноправности особа са инвалидитетом.

-Закон о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, бр. 22/09 и 52/21) дефинише појам дискриминације, посредне дискриминације, сегрегације, облике и случајеве дискриминације, истиче општу забрану дискриминације, као и поступке заштите од дискриминације на основу личног својства од којих се наводи и старосно доба. Члан 23. Закона посебно регулише поступке према старијим.

-Закон о волонтирању („Службени гласник РС”, број 36/10) уређује питања од интереса за волонтере, од разумевања појмова у вези са волонтирањем, принципа волонтирања, уговора о волонтирању, до права и обавеза волонтера и организатора волонтирања.

³ Имајући у виду посебне потребе старијих у складу са њиховим годинама живота и физичкој спреми, корисно је поменути и однос према њима у ванредним ситуацијама и поступке, који се у тим случајевима примењују водећи рачуна о специфичностима ове групе становништва и искуства кроз која су прошла током пандемије КОВИД-19. Република Србија донела је Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљања у ванредним ситуацијама 2018. године („Службени гласник РС”, број 87/18). Пре тога, Влада је 2011. године усвојила Националну стратегију заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 86/11), а надлежни ресор, односно Министарство унутрашњих послова обавестило је јавност средином 2022. године почиње рад на изради Предлога стратегије и акционог плана смањења ризика од катастрофа и управљања у ванредним ситуацијама у Републици Србији за период 2022-2027. година, који треба да буде усаглашен са одредбама наведеног закона и насталим променама изазваним пандемијама и природним непогодама (климатске промене), као и праксе Европске уније и система за праћење Sendai оквира за смањење ризика од катастрофа 2015-2030. година. Један од посебних циљева Предлога стратегије односи се на категорије осетљивих лица, међу којима су и старији и обухвата мере и активности ради постизања ефикасне заштите у ситуацијама, које су означене као ванредне у складу са законом.

3. Међународни документи

Мадридски акциони план за старење (МИПАА) са Регионалном имплементационом стратегијом (РИС) (Уједињене нације, 2008)⁴ садржи приоритете: 1) старија лица и развој; 2) унапређење здравља и благостања у старијем добу; и 3) стварање околине, која подржава и подстиче развој старијих.⁵ Државе потписнице имају обавезу да на сваких пет година извештавају о имплементацији МИПАА-е и РИС-а, као и о мерама, које је неопходно да се предузму како би се стање унапредило. Бивша Национална стратегија о старењу за период од 2006. до 2015. године⁶ документ је који је у великој мери представљао и преносио одредбе МИПАА-е и РИС-а у домаћи стратешки оквир. Током последње године важења Стратегије спроведена је евалуација њене примене,⁷ која је показала да се, упркос појединим унапређењима која су постигнута, процес њене имплементације одвијао спорије него што се то очекивало. Поменута евалуација указала је на неопходност да евентуална нова стратегија има истих десет стратешких праваца као и претходна, те да смањење сиромаштва старијих треба да буде једна од приоритетних области деловања.

Према Резолуцији Генералне скупштине УН (75/131), Светска здравствена организација, у сарадњи са другим УН агенцијама, предводи УН Декаду здравог старења 2021-2030. У фокусу рада Светске здравствене организације, између 2015–2030. године, је концепт здравог старења, који се дефинише као „процес развоја и одржавања функционалне способности, која омогућава благостање у старијој доби,” и омогућава старијим да остану значајан ресурс за своје породице, заједницу и друштво у целини.

Водич за глобалне градове прилагођене старењу (Светска здравствена организација, 2007), дефинише осам области у којима су неопходне промене како би градови постали прилагођени старијем становништву: становање, социјална партиципација, поштовање и социјална инклузија, грађанска партиципација и запосленост, превоз, отворени простори и изграђена средина, подршка заједнице и здравствене услуге, као и комуникације и информације.⁸

Даблинска декларација о европским градовима и заједницама прилагођеним старењу (Даблин, 2013), значајан је документ за ЕУ.⁹ Потписнице Даблинске декларације у обавези су да спроводе активности, које ће унапредити квалитет живота старијих, ојачати системе и услуге унутар свих сектора и промовисати културу иновација, како би заједнице биле прилагођеније старијима. Притом, ова декларација уважава принципе активног старења и осам приоритетних области, које је донела Светска здравствена организација, као и принципе УН за старије (независност, самооствареност, партиципација, брига и достојанство).

⁴ <http://www.zavodsz.gov.rs/media/1254/vodic-za-nacionalnu-implementaciju-mipaa.pdf>

⁵ <https://unece.org/DAM/pau/MIPAA.pdf>

⁶ https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Nacionalna%20strategija%20o%20starenju_1.pdf

⁷ <http://www.zavodsz.gov.rs/media/1253/evaluacija-primene-nacionalne-strategije-srpski.pdf>

⁸ https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43755/9789241547307_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y

⁹ https://www.agefriendlyeurope.org/sites/all/modules/custom/features/age_covenant/files/Dublin-Declaration-on-AFC2013.pdf

Међународна унија за телекомуникације у свом извештају „Старење у дигиталном свету – од рањивих до вредних” наглашава нове трендове, добре праксе и решења како би се обезбедило да старији буду интегрисан и активан део дигиталног друштва. Извештај даје смернице и препоруке за политике о томе како укључити старије, смањити њихову рањивост и подстаћи економски раст чинећи друштва инклузивнијим.¹⁰

ЕУ стуб социјалних права (EU Pillar of Social Rights), представља важан оквир политика, који садржи 20 принципа у вези са јачањем социјалне димензије ЕУ. Принцип 15. односи се на приходе и пензије у старијем животном добу.¹¹ Он садржи две важне смернице: 1) радници и samozaposleni у пензији имају право на пензију у складу са доприносима и гарантовани адекватни доходак; жене и мушкарци треба да остваре једнаке могућности у пензијским правима; 2) свако лице у старијем добу има право на ресурсе, који омогућавају достојанствен живот. Осим тога, и други принципи Европског стуба социјалних права релевантни су за обезбеђивање квалитетног живота у старијем добу, попут здравствене заштите, укључивања лица са инвалидитетом, дуготрајне неге, подршке у становању, приступа основним услугама. Република Србија као земља кандидат за чланство у ЕУ у обавези је да своје јавне политике усклади, између осталог и са принципима Европског стуба социјалних права.

„Green Paper on Aging” заснован је на налазима извештаја о утицају демографских промена, које је објавила Европска комисија у јуну 2020. године, и истиче изазове и могућности демографског старења, узимајући међугенерациску солидарност као кључну основу.¹²

Извештај Европске комисије о утицају демографских промена (The European Commission Report on the Impact of Demographic Change) представља покретаче демографских промена и њихов утицај широм Европе.¹³ UN Global Report on Ageism идентификује препоруке за различите актере (државе, УН агенције, организације цивилног друштва, приватни сектор) у погледу забране дискриминације на основу година старости.¹⁴

УН су 2015. године усвојиле Резолуцију о Агенди за одрживи развој до 2030. године.¹⁵ Агенда 2030 универзална је стратегија, којом се од држава чланица очекује мобилизација свих ресурса како би Глобални циљеви одрживог развоја били остварени до 2030. године. Агенда 2030, са свих¹⁶ Глобалних циљева, укључује три димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Циљ Агенде посвећен је искорењивању сиромаштва у свету. Имајући у виду да Агенда представља глобално стратешко усмерење, у оквиру Циљева нису посебно апострофиране одређене вулнерабилне категорије (старији, млади, становника руралних подручја), али је Извештај о напретку у остваривању Глобалних циљева одрживог

¹⁰ Ageing in a Digital World – from Vulnerable to Valuable, ITU Development Sector, 2021, <https://www.itu.int/dms.pub/itu-d/opb/phcb/D-PHCB-DIG-AGE-2021-PDF-E.pdf>

¹¹ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>

¹² European Commission, Directorate-General for Communication, (2022). Green paper on ageing, Publications Office of the European Union. https://data.europa.eu/doi/10.2775/785789_8

¹³ Report on the impact of demographic change (2020) – Reader friendly version | European Commission (europa.eu)

¹⁴ <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>

¹⁵ https://www.undp.org/sustainabledevelopmentgoals?gclid=Cj0KCQjwnfkBhCnARIsAFIlg492b07R4TTbNVcmIaUYNSjNnnaSHIVMPJACIYj-xZBKxh8JG2QBcpzYaApFGEALw_wcB

¹⁶ <https://sdg.indicatori.rs/media/1621/izvestaj-o-napretku-u-ostvarivanju-ciljeva-odrzivog-razvoja-do-2030-godine-usrbiji-2022.pdf>

развоја до 2030. за Републику Србију у 2022. години¹⁷ указао на удаљавање од Циља смањења сиромаштва за старије од 65 година. Глобални циљ 1. Агенде 2030 (Свет без сиромаштва), предвиђа окончање сиромаштва свуда и у свим облицима и обухвата 7 подциљева, који се прате на основу 13 индикатора. У Републици Србији, тренутно се прати напредак у односу на 5 подциљева и девет индикатора. Према наведеном извештају, Република Србија је, остварила значајан напредак у смањењу ризика од сиромаштва или социјалне искључености. Напредак у смањењу ризика од сиромаштва остварен је код свих старосних група осим старијих (65+) код којих се бележи значајно удаљавање од Циља. Значајно удаљавање од Глобалног циља регистровано је и у мобилизацији ресурса за примену политика окончања свих облика сиромаштва. Према подацима у Извештају, удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравствена и социјална заштита) опао је са 56% у 2015. години на 51,2% у 2020. години. Од посматрана три сектора, сектор здравствене заштите забележио је раст издвајања за 2,4 процентних поена, док је сектор социјалне заштите забележио смањење од чак 6,6 процентних поена (са 36,6% на 30%).¹⁸

Декада здравог старења 2020–2030¹⁹ Светске здравствене организације уводи кључна начела на којима би требало да се заснивају све акције, које се тичу старијих: људска права, равноправност, једнакост, недискриминација, равноправност полова и међугенерациска солидарност. У складу с тим начелима, током израде ове стратегије покренут је дијалог са релевантним чиниоцима уз отварање тема, које уважавају и промовишу ове принципе деловања, па је Стратегија, између осталог, усклађена с приоритетима Декаде за здраво старење 2020–2030.

Осим наведеног документа и докумената на које се ослања наведена национална стратегија ЛАП за унапређење положаја старијих на локалном нивоу града Шапца ослања се и на следеће локалне документе :

- Стратегија развоја урбаног подручја града Шапца 2024-2034
- Актуелно стање на подручју Града Шапца (подаци Градске управе, институција и организација);
- Закључци и препоруке истраживања спроведеног у другој половини 2023. године о положају старијих за потребе израде Локалног акционог плана за унапређење положаја старијих особа у локалној заједници – радна група за оснивање Савета за унапређење положаја старијих града Шапца
- Извештај о родној анализи Србија, AGE+ програм из 2023. г.

¹⁷ https://www.undp.org/sustainable-development-goals?gclid=Cj0KCQjwnf-kBhCnARIsAFIgl492b07R4TTbNVcmIaUYNSjNnnaSHIVMPJACIYj-xZBKxh8JG2QBcpzYaApFGEALw_wcB

¹⁸ <https://sdg.indikatori.rs/media/1621/izvestaj-o-napretku-u-ostvarivanju-ciljeva-odrzivog-razvoja-do-2030-godine-usrbiji-2022.pdf>

¹⁹ WHO Europe, decade of healthing ageing; <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/healthyageing/news/news/2021/01/decade-of-healthy-ageing-2021-2030>

ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА SWOT АНАЛИЗОМ

Општи демографски подаци

Републички завод за статистику је крајем децембра 2022. године објавио да је према подацима последњег пописа у Републици Србији (2022. година) укупан број становника 6.647.003 (48,6% мушкараца и 51,4% жена).²⁰

Просечна старост становништва Републике Србије износи 43,8 година, с тим што су жене у просеку старије од мушкараца за око три године (просечна старост жена је 45,2 године, а мушкараца 42,4 године).

Табела 1. Становништво према полу и просечној старости, укупно и по регионима:²³

	број становника			просечна старост		
	укупно	мушко	женско	укупно	мушко	женско
Република Србија	6.647.003	3.231.978	3.415.025	43,8	42,4	45,2
Регион Војводине	1.740.230	845.739	894.491	43,6	42,03	45,2
Регион Шумадије и Западне Србије	1.819.318	895.840	923.478	44,3	43,1	45,5

На основу података последња два пописа (2011. и 2022. године) тренд депопулације у Републици Србији је интензивираан. Смањење становништва је резултат и негативног природног прираштаја и негативног миграционог салда.

Негативни природни прираштај у Републици Србији бележи се већ преко 30 година (од 1992. године), а посматрано на хиљаду становника, стопа природног прираштаја је веома ниска и у 2019. години износила је -8% ,²⁴ док је на нивоу ЕУ забележена позитивна стопа природног прираштаја.²¹

Према подацима демографске статистике, очекивано трајање живота живорођене деце у Републици Србији у 2019. години било је на укупном нивоу 73,1 година за мушкарце и 78,3 године за жене.²² У односу на Попис 2011, просечна старост повећана је за око једну и по годину. Животни век у Републици Србији је за пет до десет година краћи²⁷ у односу на просеке у Европској унији.²³

Према Попису становништва 2011. године у ЈЛС Шабац живело је 115.884 становника (1,6% становништва Републике, односно 38,8% становништва Мачванског округа), док према првим

²⁰ Ради потребе израде пратећих акционих планова уз ову стратегију, 2019. година је одређена за базну годину, која ће се користити приликом израде наведених планова. Ова година је одабрана због одређених специфичности, које су карактерисале претходне године, односно 2020. и 2021. годину и време пандемије и постпандемије узроковане КОВИД-19.

²¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population>

²² <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Pdf/G202214019.pdf>

²³ <https://www.udruzenjesz.rs/images/PDF/nacrt-strategije-socijalne-zastite-2019-2025-27032019.pdf>

результатима Пописа становништва 2022. године на истом простору живи 106.066 становника, скоро 10 хиљада становника мање у односу на претходни попис и скоро 17 хиљада становника мање у односу на почетак 21. века, тј. Попис становништва 2002. године (када је у ЈЛС живело 122.893 становника). ЈЛС Шабац обухвата 52 насеља, од којих статус градског насеља има само урбано насеље Шабац, у ком је према Попису становништва 2011. године живело 53.919 становника, односно 46,5% укупног становништва. Мрежа насеља ЈЛС се у демографском смислу диференцира на северни део, који обухвата градски центар са приградским и другим демографски значајнијим насељима (већим од 1.000 становника), и јужни део, који карактерише концентрација демографски мањих насеља (до 1.000 становника). На територији урбаног и приградских насеља (Мајур, Јевремовац, Поцерски Причиновић, Јеленча и Мишар) уочљив је процес морфолошког спајања. Неповољни демографски трендови (смањење природног прираштаја и емиграција) довели су у периоду од 2002. до 2011. године до смањења броја становника већине насеља, укључујући и урбано насеље. Пораст броја становника у наведеном периоду забележен је у приградским насељима Мајур, Поцерски Причиновић и Јевремовац, и два демографски мања насеља на правцу државног пута ка Београду (Орашац и Корман).

На попису из 2011. године ЈЛС Шабац је имао 115.884 становника. У односу на процену из 2021. године од 109.340 становника, пад броја становника је за око 9,4%. Однос између градског и сеоског становништва је око 47:53%. Однос између мушког и женског становништва је око 49:51%. Стопа наталитета је у константном паду и 2021. године је износила 8,9, што је мало више од просека Мачванског округа (8,6) и мање од просека Србије (9,1). Просечна старост становника у 2021. години је 43,2 године (мало испод просека РС од 43,5), очекивано трајање живота је 71,10 за мушкарце и 75,89 година за жене (на нивоу Србије 69,95/75,64), док је индекс старења 140,1 (испод просека Мачванског округа од 150,9 и просека Србије од 144,5).

Социјално укључивање и социјална заштита

Просечна нето зарада по запосленом на територији ЈЛС Шабац за 2021. годину износи 58.181 РСД, што је за 6,6% више од просека округа (54.567) и 11,7% мање од просека РС (65.864)²⁴.

ЈЛС Шабац има широк спектар права и услуга из социјалне заштите, које обезбеђује својим грађанима. Из године у годину се повећава износ буџетских средстава који се опредељује за услуге социјалне заштите, из разлога увођења нових услуга, тако да „листе чекања“ не постоје дуго и не обухватају већи број корисника.

Стратегија развоја урбаног подручја Града Шапца предвиђа припрему услова за развијање услуге становање уз подршку за одрасла лица са инвалидитетом.

Зоне са израженим социјалним проблемима су неформална ромска насеља, којих на територији урбаног насеља има 36. Проблеми се огледају у нерешеним имовинско-правним односима, те недостатку инфраструктурних прикључака, као и немогућности пријављивања на конкретној адреси и самим тим немогућности остваривања права из домена социјалне заштите

Социјална заштита организована је у оквиру Центра за социјални рад и Геронтолошког центра. Геронтолошки центар располаже са 230 лежаја, пружа услуге геронтолошког клуба. CARITAS Шабац од 2015. године поседује лиценцу за пружање услуге помоћи у кући. У Шапцу постоје и

²⁴ Извор података: РЗС

бројна удружења грађана која се баве унапређењем квалитета и услова живота социјално угрожених група становништва. Постоји велика потреба за услугама и објектима социјалне инфраструктуре. У првом реду то су услуге лични пратилац детета за децу са сметњама у развоју и дневни боравак за лица са менталним сметњама и интелектуалним потешкоћама. Због константног старења становништва неопходно је проширење услуга социјалне заштите за старе. Један од видова морали би бити дневни боравци за ову популацију. Такође, према подацима Центра за социјални рад "Шабац", недостајући је и објекат прихватилишта за хитне интервенције. Шабац је једно од ретких урбаних насеља које такав објекат не поседује. При тренутном збрињавању деце, старих, особа са инвалидитетом, жртава насиља и сл., не постоји адекватан објекат у те сврхе па се контактирају прихватилишта других урбаних насеља, који најчешће немају капацитета или се те услуге додатно наплаћују. За кориснике система социјалне заштите којима је потребна интензивнија подршка, попут особа са инвалидитетом и особа са сметњама, неопходни су објекти социјалног становања уз подршку.

Здравствене установе на територији ЈЛС су: Здравствени центар Шабац, који обухвата Дом здравља и Општу болницу, Апотекарска установа Шабац (надлежна за ЈЛС Шабац, Богатић, Владимирци и Коцељева) и Завод за јавно здравље Шабац. Мрежа објеката примарне здравствене заштите Дома здравља Шабац обухвата 33 здравствене амбуланте у урбаном (4) и приградским и сеоским насељима²⁵ (29). Недостаје здравствени кадар. Приватни сектор је централизован у центру урбаног насеља, али не постоје тачни подаци о проценту здравствених потреба које задовољава. Постоји организовани јавни превоз до суседног места за садржаје здравствене заштите који не постоје у Шапцу, али не и специјализовани превоз за старије и слабо покретне кориснике услуга здравствене заштите.

²⁵ Здравствене амбуланте у насељима Мајур, Дреновац, Шеварице, Табановић, Мачвански Причиновић, Слеччевић, Штитар, Рибари, Петловача, Петковица, Прњавор, Змињак, Липолист, Бела Река, Дуваниште, Добрић, Богосавац, Јевремовац, Варна, Грушић, Десић, Криваја, Букор, Горња Врањска, Орид, Летњиковац, Јеленча, Заблаће и Волујац.

SWOT анализа положаја старијих у локалној заједници (ГРАД ШАБАЦ)

Формирана радна група за унапређење положаја старијих у локалној заједници коју су чинили представници различитих институција и организација које у фокусу имају рад са старијим особама, у току 2024.г., на радним састанцима, дефинисала је положај старијих особа на подручју града Шапца кроз SWOT анализу.

SWOT анализа положаја старијих особа у локалној заједници (ГРАД ШАБАЦ)	
предности/снаге	• Постојање друштвене емпатије и свести (традиционално) о вредности и значају домена друштвеног благостања • Најшира лепеза услуга социјалне бриге и старања (заштита менталног здравља, социјална, палијативна заштита, геронто домаћице - услуга помоћи у кући и њен континуитет) • Континуирана сарадња са цивилним сектором у области социјалне заштите • Позитивна пракса и учешће великог броја волонтера спремних да помогну • Образовање и здравствена заштита у јавном сектору, изграђена и децентрализована мрежа објеката примерне здравствене заштите • Мрежа објеката културе и изграђени спортски објекти • Добра међусекторска сарадња (здравство, образовање, социјална заштита) • Градска администрација препознаје потребе и проблеме особа 65+, а посебно особа са инвалидитетом • Старији показују ентузијазам, искуство и знање (формално и неформално образовање-здравствена заштита, социјална заштита, саобраћај, култура и уметност, спорт, организација...), информисаност • Заинтересованост за укљученост у систем и доношење

	одлука значајних за популацију старијих суграђана • Осећај уважености због ангажовања у различитим организацијама и пројектима • Добра организација удружења у клубове и секције • Сарадња са другим удружењима пензионера
слабости/недостаци	• Недовољна информисаност шире заједнице о проблему старијих особа и њиховом положају • Недовољна едукација младих о овом проблему и формално у образовном систему и неформалној у породици • Немогућност да се старији суграђани прикључе раду удружења или неформалних група пензионера због лошег здравственог стања или удаљености • Отуђеност, пасивност и изолованост старијих особа (посебно у руралним подручјима) • Не постоји специјализовани превоз за старије и слабо покретне кориснике услуга здравствене заштите • Лоши услови у здравственим установама и недостатак здравствених радника • У оквиру здравственог система проблем у ефикасности и збрињавању старијих особа • Недостатак установа за заштиту старих, непокретних лица • Недостатак кадра у центру за социјални рад • И поред службе за кућно лечење (геронто домаћице) није довољна покривеност а и квалитет • Лош квалитет живота особа старије животне доби генерално • Лош материјални положај пензионера, низак износ дотација од државе • Необавештеност • Однос младих и заједнице недовољно коректан • Функционисање и организација Градског удружења пензионера-неорганизованост и слаба подршка локалне самоуправе • Необразованост и укључивање у савремени вид комуникације, кориштење електронских медија и

	интернета • Недовољна психолошка подршка • Низак степен укљученост старијих у доношење одлука о старијима на свим нивоима • Недостатак спортско-рекреативних простора за особе старије животне доби
потенцијали/могућности	• Пилот иницијативе за иновативне социјалне услуге • Повећање буџетских средстава за пројекте за задовољење потреба старијих • Осигурати видљивост примера добре праксе из области старења • Осигурати информисаност преко специјализованих друштвених мрежа и локалних медија уз укључење старијих суграђана • Развој приватног сектора у домену јавних служби - домови за старе, амбуланте, средње и стручне школе • Волонтеризам • Сарадња образовног, социјалног и здравственог сектора као и тренд повећања услуга социјалне заштите и сарадње са ЈЛС • Развој приватног сектора у домену јавних служби - домови за старе, амбуланте, средње и стручне школе • Тренинг центар • Унапређење услуга и доступности мреже објеката социјалне заштите за старије особе • Унапређење услуга образовања и васпитања за потребе старијих особа • Унапређење услуга и доступности мреже објеката здравствене заштите за потребе старијих особа • Унапређење и умрежавање програма, садржаја и објеката културе за потребе старијих • Унапређење услуга и доступности мреже објеката спорта и рекреације за потребе старијих • Укључити и привредне субјекте у решавању и ублажавању/заопслености особа са инвалидитетом и ублажавању потреба и проблема • Органозовање радионица и разговоре са старијим

	особама • Обилазак теже покретних људи (посете локалних социјалних радника) • Мултидисциплинарни приступ, мултисекторски приступ у организовању и повезивању активности које се односе на старије особе • Информисање о правним питањима • Ангажовање у виду радионица, хобија, радних терапија, • Даљи развој услуга • Веће укључење старијих особа • Боља организованост удружења кроз координацију ЛСУ • Промоција политика за старије кроз медије, новине, скупове • Утицај на доносиоце одлука да више пажње обрате на политику за особе старије животне доби • Укључити привредне субјекте у активности старијих • Сарадња са другим удружењима (канцеларија за младе и укључивање волонтера у ову активност) • Рад на повећању друштвене емпатије • Промоција међугенерациске сарадње • Ангажовање старијих, физички и психички виталних особа, за помоћ или дружење са онима који нису у могућности да буду активни у активностима удружења или клубова пензионера
--	--

ИД КАРТА СОЦИЈАЛНИХ УСЛУГА ГРАДА ШАПЦА

1.

Назив организације или институције	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД „ШАБАЦ“ ШАБАЦ
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	Центар за социјални рад „Шабац“ је установа социјалне заштите која обавља послове који се односе на права и услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара Република Србија, као поверене послове и послове који се односе на права, односно услуге социјалне заштите о чијем се обезбеђивању стара јединица локалне самоуправе. Рад у Центру организован је кроз пет организационих јединица, почев од 01.05.2009.године, а у складу са Правилником о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад („Сл. гласник РС“ бр.59/08). То су: Служба за правне послове; Служба за заштиту деце и младих; Служба за заштиту одраслих и старијих лица; Установа за децу и младе „Шабац“; Служба за локална права и услуге.
Контакт подаци	Адреса : Мачванска 76, 15000 Шабац E-mail: csrsa@csrsabac.org.rs Интернет страница: www.csrsabac.org.rs Телефон: (+381)15/ 344 462, (+381)15/ 344 466 Контакт особа: Биљана Мркоњић, директорка

2.

Назив организације или институције	ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР ШАБАЦ
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	Геронтолошки центар Шабац је установа социјалне заштите за смештај одраслих и старијих особа, капацитета 230 корисника, којима се пружају услуге становања, исхране, неге, здравствене заштите, услуге социјалног рада, културно – забавне, рекреативне, окупационе и друге активности, зависно од потреба, способности и интересовања корисника, што им боравак у установи чини лепшим и богатијим. Установа се састоји од три посебна објекта, од којих један представља управну зграду, док су друга два смештајне целине за кориснике (ОЈ Стационар, Нови објекат – ОЈ Ламела 1 и ОЈ Ламела 2), у оквиру којих се налазе двокреветне, трокреветне и вишекреветне собе за смештај корисника, лекарске ординације, амбуланте, дневни боровци, чајне кухиње, просторије намењене за радно-окупациону терапију и физикалну терапију, две капеле, библиотека и читаоница, кухиња, пекара, ресторани, фризерски

	салон, магацини, вешерница, мајсторска радионица, котларница, гараже и просторије за запослене. Геронтолошки центар Шабац пружа и ванинституционални облик заштите Геронтолошки клуб. Чланови клуба задовољавају различите животне потребе као што су дружење, културно – забавне, рекреативне активности, социјална интеграција и развијање солидарности међу члановима. Клуб је за чланове отворен сваког радног дана од 11-18 часова и недељом од 18-21 часова. У овом периоду реализују се клупске активности, кроз дружење, рад комисија и секција и разне програмске активности.
Контакт подаци	Адреса : Мишарских јунака бб, Јеленча, 15000 Шабац E-mail: sabacgc.ust@mirzs.gov.rs Интернет страница: www.gerontoloskicentarsabac.rs Телефон: (+381)15/ 380 871, (+381)15/ 380 872 Контакт особа: Марија Марковић, директорка

3.

Назив организације или институције	ХУМАНО СРЦЕ ШАПЦА
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	Фонд “Хумано срце Шапца” основан је у фебруару 2009. године, на иницијативу Ружице Поповић, медицинске сестре у пензији, уз подршку још десет професионалаца у различитим областима, који постају оснивачи Фонда. Настао из потребе да пружи подршку особама из осетљивих група. Оснивач, иницијатор и реализатор свих акција Фонда, Ружица Поповић неуморно ради на остварењу хумане мисије организације. Свакодневно се најугроженијима деле храна, одећа, лекови, огрев, а изграђено је и обновљено на десетине кућа на територији града и околине. Фонд је и лиценцирани пружалац услуге Предах смештај за децу са сметњама у развоју.
Контакт подаци	Адреса : Николе Тесле 19, 15000 Шабац E-mail: humanosrcesapca@gmail.com Интернет страница: www.humano-srce.com Телефон: (+381)15/ 392 452 Контакт особа: Ружица Поповић, председница Фонда Хумано срце Шапца

4.

Назив организације или институције	CARITAS ШАБАЦ
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	CARITAS Шабац је добровољно, невладино и непрофитно удружење основано ради сведочења хришћанске љубави у служби целокупног развоја човека и остваривања социјалне правде и мира делујући у социјално-здравствено и хуманитарној области. Активности CARITAS-а су подељене на активности у области социјалне заштите, хуманитарног рада и деловања у ванредним ситуацијама и активности на подручју социјалног предузетништва. Рад на подручју социјалне заштите се огледа кроз пружање четири лиценциране услуге, и то: помоћ у кући на територији пет локалних самоуправа, дневни боравак за особе са менталним сметњама у објектима у Шапцу и Богатићу и становање уз подршку, као и хуманитарни рад и деловање у ванредним ситуацијама. Активности из области социјалног предузетништва се реализују кроз два предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом – Социјална Синергија у Шапцу која представља сервис за хемијско чишћење и прање веша и услужно чишћење просторија и Авлија одрживог развоја у Богатићу, социјални бизнис који је спој више делатности – кухиња и кетеринг, ресторан, дестилерија, примарна и секундарна пољопривредна производња. Кроз обе активности запошљавају се особе из социјално угрожених група, а посебан циљ је професионална рехабилитација и запошљавање особа са инвалидитетом.
Контакт подаци	Адреса : Кнеза Лазара 1/4/25, 15000 Шабац E-mail: secretariat@caritas-sabac.rs Интернет страница: www.caritas-sabac.com Телефон: (+381)69/30 65 466 Контакт особа: Мирољуб Николић, директор

5.

Назив организације или институције	АСОЦИЈАЦИЈА ДУГА ШАБАЦ
Област деловања	Социјална и здравствена заштита
Кратак опис активности	Удружење грађанки и грађана „Асоцијација Дуга” је добровољна, нестраначка, непрофитна невладина организација. Основни циљ њиховог деловања је унапређење људских права, са посебним освртом на особе из осетљивих група као што су млади, особе треће доби, особе које су у институцијама и повртаници из институција,

	особе корисници психоактивних супстанци, особе које живе са ХИВом, сексуални радници и раднице, итд. Асоцијација Дуга се залаже за смањење дискриминације наведених група, за унапређење система социјалне и здравствене заштите, за унапређење образовања и васпитања, залагање за смањење сиромаштва, као и повећање безбедности особа из осетљивих група. Аутори су и реализатори многих програма и услуга из наведених области.
Контакт подаци	Адреса : 7. Октобра бр.1 Јевремовац, 15000 Шабац E-mail: asocijaciaduga@mts.rs Интернет страница: www.asocijaciaduga.org.rs Телефон: (+381)15/ 386 297 Контакт особа: Александар Прица, председник Управног одбора Асоцијације Дуга

6.

Назив организације или институције	УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА „ЛИГА ЗА ЗДРАВЉЕ“
Област деловања	Невладине организације
Кратак опис активности	УГ “Лига за здравље” основана је 5. новембра 2015. године због унапређења социјалне и здравствене заштите. Удружење доприноси друштвеној, економској, социјалној и здравственој интеракцији и развоју цивилног сектора ради побољшања социјалне, економске и здравствене позиције нашег друштва. У читавом низу делатности којима се бави наше Удружење јесте и помоћ маргинализованим групама (мањинама, старима, сиромашнима, незапосленима...), залагање за унапређење јавног здравља, развој волонтеризма, подстицај образовања и сл. Удружење своју делатност остварује на територији Р. Србије, а посебни циљеви су: рад на терену, побољшање услова лечења, подизање свести заједнице о угроженим друштвеним групама, промовисање и подстицање свих сегмената у областима образовања, културе и очувања традиције.
Контакт подаци	Адреса : Патријарха Павла 10/2, 15000 Шабац E-mail: ugligazazdravlje@gmail.com Интернет страница: / Телефон: (+381)64/ 0468075 Контакт особа: Катарина Тадић, председница Удружења Лига за здравље

7.

Назив организације или институције	ГРАДСКО УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА ШАПЦА
Област деловања	Активности удружења старијих
Кратак опис активности	Градско удружење пензионера града Шапца је добровољна, социјално хуманитарна, невладина и ванстраначка организација корисника пензија у којој чланови остварују заједничке интересе и потребе на заштити и унапређењу права старијих особа. Баве се и организовањем различитих културно забавних активности за чланове а месечно издају и свој часопис Треће доба.
Контакт подаци	Адреса : Краљице Марије 13, 15000 Шабац E-mail: udrpenzionerasa@mts.rs Интернет страница:/ Телефон: (+381)15/ 353 608 Контакт особа: Јелена Којић, председница Градског удружење пензионера града Шапца

8.

Назив организације или институције	ГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ИНВАЛИДА РАДА И ИНВАЛИДСКИХ ПЕНЗИОНЕРА ШАБАЦ
Област деловања	Активности удружења старијих
Кратак опис активности	Градска организација инвалида рада Шабац, у даљем тексту Г.О.И.Р. основана је 1962. године као Општинска, касније као Градска. Статутом Г.О.И.Р-а регистрована је као невладина, недобитна, социјално – хуманитарна и нестраначка. Чланови могу бити инвалиди рада, радно - активни, незапослени, корисници инвалидских пензија и особе са инвалидитетом. Циљеви Г.О.И.Р-а јесту реално унапређење друштвено економског положаја њених чланова (болесних, сиромашних, уз учешће надлежних институција у органима локалне самоуправе, Савеза инвалида рада Србије). У раду Удружења организују се и различити облици креативног дружења, обука за различите вештине (ткање, вез, чипка), радионице, клуб инвалида рада и различите секције.
Контакт подаци	Адреса : Краљице Марије 13, 15000 Шабац E-mail: invalidiradasabac@mts.rs Интернет страница:/ Телефон: (+381)15/ 329 309 Контакт особа: Мирослава Савковић, председница Градске организације инвалида рада Шабац

9.

Назив организације или институције	ДОМ ЗДРАВЉА „ ДР ДРАГА ЉОЧИЋ“ ШАБАЦ
Област деловања	Здравствена заштита
Кратак опис активности	Дом здравља „ Др Драга Љочић“ је установа примарне здравствене заштите, која је организована кроз седам служби и два одсека у оквиру којих се могу добити услуге лекара опште медицине, педијатрије, гинекологије, ургентне медицине, стоматологије, медицине спорта, медицине рада, кућне неге и поливалентне патронаже. Постоје градске и сеоске амбуланте, опремљене најсавременијом опремом. Медицинско особље пролази континуирану медицинску едукацију.
Контакт подаци	Адреса : Попа Карана 2, 15000 Шабац E-mail: infodz@dzsabac.org.rs Интернет страница: www.dzsabac.org.rs Телефон: (+381)15/ 363 375 Контакт особа: Јасмина Станковић, директорка

10.

Назив организације или институције	ОПШТА БОЛНИЦА „ ДР ЛАЗА ЛАЗАРЕВИЋ“ ШАБАЦ
Област деловања	Здравствена заштита
Кратак опис активности	Општа болница „Др Лаза Лазаревић“ Шабац је савремена установа секундарног нивоа која пружа услуге из свих области здравствене заштите осигураницима из Мачванског округа. Организационе јединице у оквиру Опште болнице су: Сектор за интернистичке гране, Сектор за хирушке гране, Сектор поликлиничких служби и вансекторске службе. Основни циљ је квалитетна здравствена заштита, добри услови рада и континуирано усавршавање запослених.
Контакт подаци	Адреса : Попа Карана 4, 15000 Шабац E-mail: opstabolnicasabac@mts.rs Интернет страница: www.bolnica015.org.rs Телефон: (+381)15/ 363 300 Контакт особа: Слободан Поповић, директор

11.

Назив организације или институције	ПЕНЗИЈСКО ОСИГУРАЊЕ Филијала Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање
Област деловања	Пензијско осигурање
Кратак опис активности	У складу са законом Републике Србије
Контакт подаци	Адреса : Војводе Мишића 9, 15000 Шабац Е-mail: milena.vucinic@pio.rs Интернет страница: www.pio.rs Телефон: (+381)15/ 362 902 Контакт особа: Милена Вучинић, начелница одељења за ПИО

12.

Назив организације или институције	ПРЕВОЗ
Област деловања	Превоз
Кратак опис активности	Град Шабац финансира бесплатан превоз у градском и приградском саобраћају за све суграђане од 65 година и старије у неограниченим броју возњи. Потписан је уговор о приватно јавном партнерству са аутопревозником „ Дуга“ Петловача.
Контакт подаци	Адреса : Весе Исаиловић 35, Петловача, Шабац Е-mail: dugaautobuska@gmail.com Интернет страница: www.duga.rs Телефон: (+381)15/ 334 744 Контакт особа: Божидар Кондић, власник и директор

13.

Назив организације или институције	ЦРВЕНИ КРСТ ШАБАЦ
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	Црвени крст Шабац је хуманитарна, независна и добровољна организација која има задатак: да пружа помоћ угроженим лицима у случају ратних сукоба, природних, еколошких или других несрећа, спасава угрожене животе и здравље људи и шири знања о међународном хуманитарном праву, да превентивно делује и просвећује грађане у области здравствене и социјалне заштите и унапређује хуманитарне вредности у друштву и, у случају стања потреба, пружа социјалну заштиту и збрињавање. Један од важних

	задатака је популаризација и организација добровољног давалаштва крви у сарадњи са службама и здравственим установама за трансфузију крви.
Контакт подаци	Адреса : Мачванска 76, 15000 Шабац E-mail: sabac@redcross.org.rs Интернет страница: www.redcross.org.rs Телефон: 015/344-461 Контакт особа: Славко Радовановић, секретар

14.

Назив организације или институције	УДРУЖЕЊЕ ПАРАПЛЕГИЧАРА МАЧВАНСКОГ ОКРУГА
Област деловања	Социјална заштита
Кратак опис активности	Удружење параплегичара Мачванског округа је организација која окупља особе са обољењима кичме и кичмене мождине са територије седам општина. Основани су са циљем интеграције чланова у шире друштво и друштвене активности. Неке од њихових активности су радионице психосоцијалне подршке, едукација младих на тему безбедности у саобраћају, промоција спорта и здравих стилова живота, учествовање у пројектима који имају за циљ уклањање архитектонских баријера, уметничке радионице за чланове удружења. Удружење параплегичара је лиценцирани пружалац услуге социјалне заштите Персонални асистент.
Контакт подаци	Адреса : Војводе Бране 2, 15000 Шабац E-mail: udruzenjeparaplegicarasabac@gmail.com Интернет страница: www.upsabac.rs Телефон: +381(15) 352-873 Контакт особа: Славиша Савић, секретар

15.

Назив организације или институције	УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА ГРАДА ШАПЦА “ЉИЉАН”
Област деловања	Активности удружења за старије
Кратак опис активности	Удружење жена града Шапца постоји већ више од две деценије. Главни циљ удружења је унапређење положаја жена старије животне доби на локалним нивоу, организовање хуманитарних акција, дружења и повезивања са удружењима сличне програмске оријентације на националном и регионалном нивоу.
Контакт подаци	E-mail: udrzenagradasapcalj@gmail.com Интернет страница: - Телефон: +381(15) 323-166 +381 64 814 6055 Контакт особа: Љиљана Милошевић, председница удружења

16.

Назив организације или институције	ТРЕНИНГ ЦЕНТАР ШАБАЦ
Област деловања	Образовање
Кратак опис активности	Тренинг центар Шабац настао је кроз пројекат “SEED Step 2 ” – Подршка развоју образовања и запошљавања. У оквиру пројекта и Локалног акционог плана за запошљавање града Шапца одвијају се обуке за незапослене особе по акредитованим програмима, на савременим машинама и по савременим принципима и методама рада. У оквиру пројекта SEED STEP 3 отворен је анекс Тренинг центра Шабац у коме су смештене радионице за ЦНЦ, Академија за енергетску ефикасност, Академија за професионалне вештине у грађевинарству и сродним дисциплинама, Центар за компетенцију у хортикултури са радионицом за производњу гљива по принципима плаве економије, школа ИТ вештина и школа енглеског језика. Повремено се организују и радионице и едукације за особе старије животне доби, као и предавања из области екологије и здравих стилова живота.
Контакт подаци	Адреса : Николе Тесле 1, 15000 Шабац, Србија Е-mail: training.centar.sabac@gmail.com Интернет страница: www.trainingcentarsabac.com Телефон: +381(15) 390 241 Контакт особа: Марко Пановић, директор

17.

Назив организације или институције	УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА КАЛИНОВАЦ
Област деловања	Социјална заштита- Активности удружења за старије
Кратак опис активности	Удружење и етно домаћинство Калиновац се налази у селу Метковић. Домаћинство се налази у мирном крају и корисницима нуди могућност упознавања околине, планинарења, вожње бициклом, припреме домаћих јела и зимнице као и прављења предмета од пустановане вуне. У свим активностима, подршку и помоћ корисницима, поред домаћина, пружа и старије локално становништво што доводи до њихове веће социјалне укључености и оснаживања њиховог економског положаја.
Контакт подаци	Адреса : Светосавска 13, Поцерски Метковић Е-mail: kalinovac.cer@gmail.com Интернет страница: www.kalinovac.rs Телефон: (+381)63/304207 Контакт особа: Биљана Пантић

ПРЕПОРУКЕ ИЗ ИЗВЕШТАЈА О РОДНОЈ АНАЛИЗИ

Ово истраживање, урађено унутар пројекта AGE+, показало је да су данас жене у Србији, на свим нивоима, у значајно најповољнијем положају од мушкараца.

Налази квалитативног истраживања на микро нивоу у складу су са налазима добијеним на макро и мезо нивоу, и потврђују да се старије жене суочавају са вишеструким родним препрекама, када је реч о приступу постојећим услугама, коришћењу постојеће инфраструктуре, учешћу у јавној и друштвеној сфери и заштити њихових права. Због преовлађујућих родних стереотипа и предрасуда старије жене подносе највећи терет неплаћених кућних послова и неге и улажу велике напоре како би се и њихов глас чуо.

Иако је постигнут напредак у законима Србије којима се промовише родна равноправност у више различитих сектора, ублажавање последица кршења Закона о родној равноправности не узима се озбиљно или се чак и грубо занемарује. Ситуација у приватном сектору такође је забрињавајућа, пошто нема последица за непоштовање закона и политика које доноси држава. Иако цивилни сектор улаже озбиљне напоре на микро нивоу, недостају ресурси да би се постигли значајнији резултати.

Постизање родне равноправности у политици и пракси заиста представља значајан изазов, чији успех ће зависити од посвећености различитих заинтересованих страна и делотворном спровођењу ових закона. Потребни су додатни напори да би се обезбедила систематска сарадња између органа власти и цивилног друштва.

Узимајући у обзир претходно наведено, а у вези са Скалом за процену родне респонзивности Светске здравствене организације, можемо закључити да програм/пројекат AGE+ у својим активностима има карактер подстицања и може се сматрати родно трансформативним (респонзивним), те се исто треба да се узме у обзир и у самом ЛАПС-у односно наведеним активностима:

- У њима се води рачуна о специфичним потребама жена и мушкараца.
- Оне садрже начине којима се трансформишу штетне родне норме, улоге и односи.
- Њима се промовише родна равноправност.
- Такође се стимулишу стратегије којима се подстичу прогресивне промене у односима моћи између жена и мушкараца.

Наведене препоруке утврђују начине на које се може постићи напредак током трајања Пројекта када је реч о унапређивању родне равноправности старијих жена.

Ова родна анализа благостања и социјалне инклузије старијих жена и мушкараца, спроведена у четири општинеу Србији, укључујући Шабац, пружила је увид у то како програмске интервенције могу да се спроводе водећи рачуна о специфичним потребама и изазовима старијих жена и мушкараца на начин којим се промовише родна равноправност.

У наставку су наведене најзначајније препоруке у овом контексту.

Препорука 1

Подићи ниво свести код свих значајних заинтересованих страна у пројекту о нужности промовисања родне равноправности.

Истраживање је показало низак ниво свести о потреби унапређивања права жена код многих релевантних актера у оквиру пројекта, укључујући и старије. Стога, прва важна интервенција била би да се ова тема уврсти у дневни ред, користећи тактичан и доследан приступ. Треба истакнути њену важност, а све значајне заинтересоване стране требало би мотивисати како би у потпуности сарађивале. Обавештавање о резултатима овог истраживања у одговарајућим форматима, изградња капацитета за родну равноправност, пружање додатних информација, организовање јавних расправа, округлих столова и саветовања у локалним заједницама представљају најзначајније интервенције путем којих се у Пројекту може радити на подизању свести код заинтересованих страна.

Посебне информативне и едукативне радионице, групе за дискусију, фокус групе, аналитичке групе (think tank) и слични радни формати показали су се успешним у подизању свести код старијих жена и мушкараца. Првенствено, треба укључити циљано бављење широко прихваћеним предрасудама из антиродних наратива.

Препорука 2

Укинути интервенције које користе род (=јачање родних неједнакости и стереотипа) и реализовати родно трансформативне интервенције у оквиру Пројекта.

Ово је усмерено на све пројектне активности - начин на који су креиране, који корисници су укључени, ко и на који начин има користи од њих, затим на интервенције на микро нивоу, тј. у односу, комуникацији и третирању свих који раде на првим линијама са старијим лицима, те на кориснике Пројекта.

Родно осетљиве интервенције засноване су на разматрању родних разлика, обезбеђивању једнаког учешћа и жена и мушкараца, као и једнаких користи од интервенција. Родно трансформативне интервенције засноване су на променама родно неравноправних односа и промовисању родне равноправности, нпр. да се глас жена и мушкараца једнако чује и да равноправно учествују у процесима одлучивања на локалном нивоу. Прецизна дефиниција пројектних интервенција такође треба да узме у обзир локалне специфичности, зато што је истраживање показало значајно различите препреке са којима се жене сусрећу у различитим заједницама. Надаље, треба обезбедити укључивање старијих лица - од тога најмање 50% старијих жена, у процес одлучивања, а исто тако треба размотрити и заступљеност нарочито рањивих група (погледати Препоруку 3). Активно укључивање старијих лица (50:50) у процесе одлучивања, планирања, праћења и оцењивања услуга помоћи ће да се обезбеди да услуге одражавају њихове стварне потребе и права, те да крајњи производи буду родно осетљиве интервенције.

На овај начин пројекат AGE+ , укључујући ЛАПС, може да постане модел добре праксе у стварању родно одговорног приступа у раду са старијим лицима, те би га у том случају требало детаљно документовати, промовисати и проследити заинтересованим странама.

Препорука 3

Усвојити интерсекционални приступ Пројекту

Требало би укључити идентификоване рањиве групе старијих лица у локалним заједницама (лица са инвалидитетом, етничке мањине, жене из руралних и удаљених насеља, итд.), а

интервенције би требало прилагодити њиховим специфичним потребама и обезбедити додатну подршку где је то потребно, како би им се омогућило да имају једнаку корист. Треба прилагодити евиденцију пројеката укључивањем података према интерсекционалним критеријумима. Пројекат треба да обезбеди да се сви ови различити гласови узму у обзир у процесима одлучивања, као и да се успостави сарадња са специјализованим удружењима појединих рањивих група, уколико постоје у датим локалним заједницама.

Препорука 4

Обезбедити подршку и оснаживање старијих жена.

Важно је обезбедити јачање капацитета старијих жена путем едукације и информисања о њиховим правима, постојећим услугама и начинима на које могу да им приступе, омогућити и лобирати за додатни материјал и друге видове подршке које могу да добију на нивоу локалне заједнице, те промовисати примере добре праксе. Овакве интервенције доприносе оснаживању и побољшању квалитета живота жена захваљујући бољем приступу постојећим услугама. Такође је важно укључити мушкарце у оснаживање и пружање подршке женама, на сензитиван начин, пажљиво прилагођен локалном контексту.

Препорука 5

Јачати сарадњу и партнерства на локалном нивоу.

Важно је јачати локалне мреже и сарадњу формирањем партнерстава, где је то могуће, са свим локалним актерима из различитих сектора који су релевантни за пројекат AGE+ и ЛАПС. То ће обезбедити синергијски ефекат за положај старијих лица, а нарочито жена. Како је утврђено на основу овог истраживања, већина релевантних актера не располаже довољним капацитетима за родно одговоран рад са старијом популацијом. Стога, сарадња треба да укључи информисање партнера, пружање могућности за обуке и консултације, информисање о резултатима истраживања у одговарајућем формату, континуирану размену података о потребама старијих, нарочито жена и других посебно рањивих група, те лобирање за веће учешће у промоцији родне равноправности. Сарадња на локалном нивоу и мреже између руководећих органа, ОЦД из различитих сектора (које се баве нпр. правима жена, правима Рома, бригом за лица са инвалидитетом, социјалним услугама за старије, медијима, приватним компанијама у сектору слободних активности, предузећима за јавни превоз итд.) и старије популације резултираће примерима добре праксе, разменом информација и знања, и довести до сарадње у родно одговорном спровођењу програма заједнице, као и до унапређивања рада медија када је реч о утицају на родне стереотипе, предрасуде и родну дискриминацију.

ЦИЉ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ

У ЛОКАЛНОЈ ЗЕЈДНИЦИ

Циљ локалног акционог плана за унапређење положаја старијих је **општа добробит и социјална укљученост старијих у локалну заједницу**. Наведни циљ је потпуно интегрисан у постављени циљ Стратегије развоја урбаног подручја града Шапца до 2030г.. који се односи на унапређење друштвеног благостања али и наведени циљ националне стратегије активног и здравог старења републике Србије који гласи: „Активна и здрава укљученост лица старијих од 65 година у све друштвене и друге области“

Доле наведени циљеви, посебни циљеви и мере из Стратегије активног и здравог старења у Републици Србији до 2030.г. и Стратегије развоја урбаног подручја града Шапца до 2030.г. наведени су како би показали корелацију ЛАПС-а са дефинисаним приоритетима и мерама.

„Стратегија активног и здравог старења у Републици Србији за период од 2024.до 2030.г.
Општи циљ: Активна и здрава укљученост лица старијих од 65 година у све друштвене и друге области
Посебни циљ: 1.Повећана информисаност опште популације о потребама и могућностима лица старијих од 65 година, Мера 1.1: Измењено схватање о старијима, које је проузроковало њихову социјалну искљученост Мера 1.2: Развој међугенерациске солидарности и сензибилитета према старијим
Посебни циљ: 2. Унапређен приступ јавним услугама за старије, нарочито у сеоским срединама, Мера 2.1: Доступност јавног превоза у свим руралним насељеним местима за старије, укључујући старије са инвалидитетом и са тешкоћама у кретању Мера 2.2: Обезбеђење приступачних јавних објеката старијим лицима применом начела „Дизајн за све“
Посебни циљ: 3. Доступни програми целоживотног учења, као и спортски и културни садржаји за старије, Мера 3.1: Промоција целоживотног учења и наставка радног ангажовања (припрема за пензију) Мера 3.2: Задовољавање културних, образовних и спортских потреба старијих Мера 3.3: Обезбеђење јавних спортских и сличних установа за спортску рекреацију старијих Мера 3.4: Промоција активног и здравог старења, ефекти спортске рекреације на здравље старијих
Посебни циљ: 4.Оснажене волонтерске активности старијих, посебно у јединицама локалне самоуправе,

Мера 4.1: Унапређење волонтерских услуга на нивоу локалне заједнице
Посебни циљ: 5. Унапређена институционална и ванинституционална заштита старијих (заштита здравља, социјална заштита и сигурност и превенција од насиља). Мера 5.1: Промовисање здравог старења у складу са специфичним потребама старијих Мера 5.2: Јачање капацитета здравствених радника и сарадника за рад са старијим Мера 5.3: Промоција повећања и доступности услуга палијативне неге, као и интегрисаних услуга за кориснике палијативне неге Мера 5.4: Унапређење капацитета пружалаца услуга у области социјалне заштите за старије Мера 5.5: Унапређење породичног смештаја за старије Мера 5.6: Побољшање приступа правима и услугама социјалне заштите за старије у стању социјалне потребе и ургентног смештаја Мера 5.7: Превенција од насиља у породици и важности пријаве насиља, као и рехабилитације старијих над којима је почињено насиље Мера 5.8: Јачање стручних капацитета мултисекторских тимова за рад са старијим жртвама насиља

„Стратегије развоја урбаног подручја града Шапца“
Општи циљ: <i>Унапређење друштвеног благостања</i>
Посебни циљ: 4.2. Развој социјалне инфраструктуре и услуга и подстицање социјалне инклузије и социјалних иновација Мера 4.2.1 Развој социјалне инфраструктуре Мера 4.2.2 Интегрисано деловање које обухвата становање и активну социјалну инклузију Мера 4.2.3 Побољшан приступ и ширење мреже социјалних услуга и социјалних иновација у заједници Мера 4.2.4 Интегрисано деловање за особе угрожене безбедности (за особе у ризику) Мера 4.2.5 Развој нових или модернизовање постојећих објеката за привремени прихват и интервентно збрињавање (бескућници, деца у просјачењу, жртве насиља, мигранти и сл.)
Посебни циљ: 4.3 Побољшање једнаког приступа инклузивним и квалитетним услугама образовања Мера 4.3.1 Развој нових или модернизовање постојећих услуга бриге о деци предшколског, основног и средњошколског образовања Мера 4.3.2 Унапређење целоживотног образовања и стицања практичних вештина
Посебни циљ: 4.4 Обезбеђивање једнаког приступа здравственој заштити и подстицање отпорности здравственог система

Мера 4.4.1 Стварање услова за задржавање постојећег и ангажовање новог кадра у систему здравствене заштите Мера 4.4.2 Модернизација здравствене инфраструктуре Мера 4.4.3 Унапређење система бриге о јавном здрављу Мера 4.4.4 Развој нових и модернизовање постојећих интегрисаних услуга здравствене и социјалне заштите
Посебни циљ: 4.5 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, програмима и објектима културе Мера 4.5.3 Унапређење квалитета, мобилности и промоције културних и креативних програма
Посебни циљ: 4.6 Обезбеђивање једнаког приступа услугама, програмима и објектима спорта и рекреације Мера 4.6.1 Унапређење управљања и одржавања и изградња спортске и рекреативне инфраструктуре Мера 4.6.2 Развој људских ресурса и професионалних капацитета спортских радника М 4.6.3 Стварање услова за доступност рекреативног бављења спортом свим категоријама становништва Мера 4.6.4. Подизање свести о значају рекреативног бављења спортом
Посебни циљ: 4.7 Стварање подстицајног окружења за иницијативе и активности младих Мера 4.7.1 Унапређење услова за активну партиципацију младих у локалној заједници Мера 4.7.4 Подстицање младих за волонтаризам у различитим областима

ПЛАН АКТИВНОСТИ /МЕРЕ 2024.г. и 2025.г.

У извођењу активности из ЛАПС-а учествују све релевантне институције и организације које су свом плану и програму имају циљну групу старије популације града Шапца. Принципи по којима се наведене активности реализују су:

- Поштовање критеријума сарадње: засновано на заједничком планирању и развоју активности, заједничкој реализацији, заједничким извођачима, експертима, заједничком финасирању у складу са могућностима
- Поштовање свих хоризонталних ЕУ принципа: у планирању и извођењу активности води се рачуна о одрживом развоју и заштити околине, једнаким могућностима и недискриминацији, родној равноправности и родно заснованим потребама
- Континурано и обострано информисања: на основу израђене листе контаката институција и организација које се баве потребама особа старије животне доби биће редовно информисане о потребама као и о предстојећим активностима.
- Међугенерациска солидарност: када и где је могуће активности се проводе у сарадњи различитих генерација уз обострану добробит
- Самопомоћ: у стварању заједнице у којој сваки члан има једнаке користи. Да би постигли овај идеал, чланови морају да помогну себи, а да истовремено помажу једни другима.
- Самоодговорност: велики део кооперативне идеологије заснива се на идеји да је сваки појединачни члан индивидуално одговоран унутар групе. Они треба да буду одговорни и да играју своју улогу сами, без потребе за спољном мотивацијом или подстицајем.
- Праведност: укључене организације и институције треба да третирају све чланове праведно, без било каквог облика дискриминације. Равноправност је неопходна за стварање хармоничних односа међу свим члановима.
- Солидарност: Све институције и организације формирају јединствену организацију у којој сви појединци подржавају једни друге. Свака организација такође подржава друге да формирају уједињену мрежу организација и институција које за циљ имају унапређење положаја старијих у локалној заједници.

За потребе ЛАПС-а у 2024.г и 2025.г. предвиђене су следеће активности:

	Назив активности
1.	ПРИПРЕМНА АКТИВНОСТ: ОСНИВАЊЕ САВЕТА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
2.	ПРИПРЕМНА АКТИВНОСТ: ИЗРАДА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА САВЕТА СА ПРЕПОРУКАМА ИЗ РОДНЕ АНАЛИЗЕ
3.	ИЗРАДА ЛИСТЕ КОНТАКАТА- МРЕЖЕ ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСТИТУЦИЈА, ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ ПОЈЕДИНАЦА
4.	ОСНИВАЊЕ КЛУБА МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ СОЛИДАРНОСТИ (ОПРЕМАЊЕ)
5.	РЕАЛИЗАЦИЈА АКТИВНОСТИ КЛУБА (радионице о менталном здрављу, предавања- превенција болести, спортске активности, креативне радионице, радионице из хортикултуре, хуманитарне активности...)
6.	АКТИВНОСТИ МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ СОЛИДАРНОСТИ (уз истраживање, изараду програма и плана годишњих активности)
7.	ЕДУКАТИВНЕ АКТИВНОСТИ- две студијске посете у Аустрију и Словенију са циљем подизања капацитета за рад са старијим особама (стручњаци и представници локалне самоуправе)
8.	АПЛИЦИРАЊЕ ЗА ЧЛАНСТВО У МРЕЖИ ГРАДОВА КОЈИ ПОСЕБНУ ПАЖЊУ ПОКЛАЊАЈУ СТАРИЈИМ ОСОБАМА
9.	АКТИВНОСТИ СЕНЗИБИЛИЗАЦИЈЕ РАЗЛИЧИТИХ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА И ОРГАНИЗАЦИЈА, УСТАНОВА У ЦИЉУ РАЗВОЈА МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ СОЛИДАРНОСТИ
10.	АКТИВНОСТИ ЗАГОВАРАЊА И ИЗРАДА КРИТЕРИЈУМА ЗА СУБЈЕКТЕ КОЈИ БИ СВОЈОМ ПОНУДОМ И АКТИВНОСТИМА ДОПРИНЕЛИ ПОЗИТИВНИЈЕМ ОДНОСУ ПТРЕМА СТАРИЈИМА
11.	КОНТИНУИРАНА ДОСТУПНОСТ УСЛУГЕ БЕСПЛАТНОГ ЈАВНОГ ПРЕВОЗА ЗА СТАРИЈЕ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ
12.	УНАПРЕЂЕЊЕ ДОСТУПНОСТИ СПОРТСКИХ САДРЖАЈА ЗА СТАРИЈЕ ОСОБЕ

Координацију активности и информисање о предстојећим активностима проводи Тренинг центар Шабац који делује у оквиру Центра за стручно усавршавање Шабац.

ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ 2024-2025

У циљу постизања бољег информисања о питањима старења и проблемима старијих као и мерама и активностима за унапређење положаја старијих направљен је и план комуникације са предлогом о начинима комуникације те основним порукама.

Бр.	Назив догађаја	Период	Основна порука	Учесници-Организација	Начин комуникације-минимум
1.	Презентација мера из ЛАПС-а за 2024.г.	1 тромесечје 2024	Планиране мере и начини остваривања	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE+ пројектни тим	Локални медији-писано/усмено саопштење FB страница (AGE+ и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар Шабац
2	Презентација појединачних мера из ЛАПС-а –позиви за учешће	Током 2024	Позив за учешће потенцијалним корисницима уз детаљан опис мере	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији-писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
3.	Презентација резултата појединачне мере или активности	Током 2024	Главни резултати који укључују податке о родној равноправности	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији-писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
4.	Презентација резултата ЛАПС-а 2024 г.	4 тромесечје 2024	Главни резултати који укључују податке о родној равноправности	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији-писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
5.	Презентација мера из ЛАПС-а за 2025.г.	1 тромесечје 2025	Планиране мере и начини остваривања	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији-писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар

6.	Презентација појединачних мера из ЛАПС-а –позиви за учешће	Током 2025	Позив за учешће потенцијалним корисницима уз детаљан опис мере	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији- писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
7.	Презентација резултата појединачне мере или активности	Током 2025	Главни резултати који укључују податке о родној равноправности	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији- писано/усмено саопштење FB страница (AGE + и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
8.	Презентација резултата ЛАПС-а 2025 г.	4 тримесечје 2025	Главни резултати који укључују податке о родној равноправности	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији- писано/усмено саопштење FB страница (AGE+ и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар
9.	Континуирано извештавање о раду Савета	Током 2024. и 2025.г.	Главни резултати који укључују податке о родној равноправности	Град Шабац Савет Консултација и информација: AGE + пројектни тим	Локални медији- писано/усмено саопштење FB страница (AGE+ и др.) Веб страница Град Шабац, Тренинг центар

САВЕТ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА СТАРИЈИХ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Надлежност за координацију, реализацију и мониторинг провођења локалног акционог плана припада Савету за унапређење положаја старијих у локалној заједници (у даљем тексту „Савет“) који је образован на седници Градског већа града Шапца, 28.02.2024.г. у следећем саставу:

1. члан Градског већа града Шапца задужен за социјална питања, Јелена Милошевић, председник Савета
2. најстарији одборник у актуелном сазиву Скупштине града Шапца –Сретен Радовановић
3. представник Удружења пензионера града Шапца, председник Јелена Којић
4. представник Удружења инвалида рада и инвалидских пензионера града Шапца, председник Мирослава Савковић
5. представник Геронтолошког центра Шабац ,директор Марија Марковић
6. представник Центра за социјални рад Шабац , директор Биљана Мркоњић
7. представник удружења грађана који се бави проблемима старијих особа на руралном подручју, Новка Марковић

Задаци Савета за унапређење положаја старијих у локалној заједници су :

- 1) разматра питања старења, друштвеног и економског положаја старих лица, могућности коришћења њихових радних и стваралачких потенцијала и учешћа у развоју друштва, привредном и јавном животу града Шапца;
- 2) покреће одговарајуће иницијативе за унапређење сарадње са градским органима, стручним, хуманитарним и струковним организацијама и удружењима ради побољшања квалитета живота у старости;
- 3) подстиче и укључује све релевантне чиниоце да на свим нивоима делују у циљу стварања бољих могућности за активно старење;
- 4) подстиче остваривање ефикасне подршке и сарадње између различитих старосних група, како би заједнички осмислили иновативна решења за подизање квалитета живота старијих особа;
- 5) разматра питања унапређења научних и стручних дисциплина у области геронтологије, односно у области бриге о старијима;
- 6) покреће иницијативе за измене и допуне прописа који регулишу питања од значаја за социјалну сигурност и квалитет живота у старости;
- 7) предлаже унапређивање и усмеравање регионалне и међународне сарадње у овој области;
- 8) заузима ставове, даје мишљења и кроз препоруке предлаже одговарајућа решења за предузимање одговарајућих мера које доприносе остваривању унапређења у области геронтологије;
- 9) прати стања у области остваривања циљева социјалне заштите старијих на подручју града Шапца;
- 10) оцењује ефекте предузетих мера и о томе обавештава Градско веће;
- 11) иницира и подржава различите програме и активности у области старости и старења и њихову имплементацију у друштву, привредном и јавном сектору на подручју града Шапца.

ЗАКЉУЧАК

Локалним акционим планом за унапређење положаја старијих у локалној заједници (ЛАПС), град Шабац, уз подршку Савета за унапређење положаја старијих као и свих релевантних институција, организација, удружења и грађана, пролази кроз трансформацију како би неговао инклузивни и одговорни однос према потребама становника старије животне доби. Ова иницијатива има за циљ да побољша квалитет живота старијих становника прилагођавањем услуга и физичких структура у складу са тим. Неговањем окружења прилагођеног узрасту, Шабац настоји да искористи потенцијале старијих појединаца и промовише међугенерациску солидарност.

Прихватајући вредност међугенерациске солидарности и родно заснованих питања, град Шабац поздравља решења која подстичу активности које обухватају различите старосне групе узимајући у обзир родно заснована питања. Стварајући могућности за интеракцију и сарадњу међу генерацијама, град има за циљ да обогати искуства свих својих становника. Овај приступ не само да користи старијим особама, већ доприноси и општем благостању и кохезији заједнице у целини.